

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Факультет іноземної філології

*До 300-річчя з Дня народження
Григорія Савича Сковороди*

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОЇ
ФІЛОЛОГІЇ І ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти
факультету іноземної філології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди**

Випуск 4

Електронне видання

Харків – 2022

УДК 81'243
ББК 81.2
А 43

Редакційна колегія:

Подуфалова Т. В., канд. філол. наук, доцент, доц. каф. практики англ. усного і писемного мовлення, координатор з наук. роботи ф-ту іноземної філології (**головний редактор**); **Невська Ю. В.**, канд. філол. наук, доцент, доц. каф. англ. фонетики і граматики (**заст. головного редактора, відп. секретар**); **Князь Г. О.**, канд. філол. наук, доцент, декан ф-ту іноземної філології; **Кононова Ж. О.**, канд. філол. наук, доцент, доц. каф. англ. філології; **Кошечкіна Т. М.**, канд. пед. наук, доцент, доц. каф. нім. і романської філології; **Левченко Я. Е.**, докт. пед. наук, професор, проф. каф. англ. філології; **Перевозчикова К. А.**, голова СНТ ф-ту іноземної філології.

А 43 Актуальні проблеми іноземної філології і лінгводидактики
[Електронне видання]: Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. Вип. 4. 359 с.

У збірнику представлено наукові статті здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, присвячені актуальним проблемам іноземної філології та методики навчання іноземних мов.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів філологічних факультетів закладів вищої освіти.

УДК 81'243
ББК 81.2

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 11 від 16.11.2022 р.)

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2022

Петрушова Катерина. Типи адаптування англомовних автентичних текстів для читання у 10 класі	226
Пономаренко Денис. Мовна характеристика персонажа	229
Пономарьова Катерина. Роль уваги в оволодінні учнями старшої школи вміннями читання	233
Рождкова Катерина. Особливості перекладу фінансово-економічних багатокomпонентних термінів	236
Роман Тетяна. Екфрасис як літературне явище	241
Роменко Ірина. Сленгові одиниці на позначення представників чоловічої статі	245
Рудь Ганна. Когнітивні механізми метафор зі значенням мовленнєвої діяльності в сучасній англійській мові	248
Селіверстова Ірина. Прийоми підвищення концентрації уваги учнів старшої школи під час аудіювання	251
Siyi, Ying. Semantic Composition of English Compound Words	254
Сінько Олена. Гендерні стереотипи в англійській фразеології	257
Скирта Владислав. Потракткування модальності в сучасній лінгвістиці	262
Смелова Наталія. Підходи до вивчення політичного дискурсу в сучасному мовознавстві	265
Собченко Тетяна. Семантичні особливості англомовних лексичних номінацій ювелірних прикрас (на матеріалі сучасних словників)	268
Сорокіна Вікторія. Концепт НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ в англомовному дискурсі	275
Соснівська Анна. Різні аспекти та роль шлюбу в романі Джейн Остін «Емма»	278
Татарінова Марія. Мотивація й функціонування поетонімів у циклі романів С. Коллінз «Голодні Ігри»	283
Телевна Дар'я. Конструювання ідентичності франта в англійському драматичному дискурсі XVII століття	286
Тищенко Ірина. Образність у туристичному рекламному дискурсі	290
Ткачов Артем. Функціонально-стилістичні особливості спортивного медіадискурсу (на матеріалах коментарів до автоперегонів «Формула 1») ...	294
Ткачова Наталія. Вираження комунікативної агресії в політичному дискурсі (на матеріалах виступів Дональда Трампа)	298
Томашевська Олена. Телескопія на сучасному етапі розвитку лінгвістики ...	302

3. Evans, V. How Words Mean. Lexical Concepts, Cognitive Models, and Meaning Construction. Oxford: Oxford University Press, 2009. 320 p.
4. Izard, C. E. Human emotions [E-resource]. New York: Plenum Press, 1977. 495 p. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-1-4899-2209-0> (viewed 25/03/2021).
5. Воркачев С. Г. Лингвокультурология, языковая личность, концепт: становление антропоцентрической парадигмы в языкознании. Филологические науки. 2001. №. 1. С. 64–72.
6. Малярчук О. В. Емоційний концепт ЩАСТЯ: етимологічні та структурні характеристики. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2014. №. 2. С. 132–138.
7. Степанюк М. П. Засоби вираження позитивних та негативних емоцій у творчості сестер Ш. Бронте та Е. Бронте. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2014. №. 10 (1). С. 176-178.
8. Шамаєва Ю. Ю. Когнітивна структура концепту РАДІСТЬ (на матеріалі англійської мови): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Харків, 2004. 20 с.

Lexicographic Sources

9. Collins English Dictionary [E-resource]. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english> (viewed 15/04/2022).
10. Longman Dictionary of Contemporary English Online [E-resource]. URL: <https://www.ldoceonline.com/> (viewed 15/04/2022).
11. Macmillan Dictionary [E-resource]. URL: <https://www.macmillandictionary.com/> (viewed 15/04/2022).
12. Online Oxford Collocation Dictionary [E-resource]. URL: <https://www.freecollocation.com/> (viewed 15/04/2022).
13. Oxford Learner's Thesaurus: A Dictionary of Synonyms. Oxford: Oxford University Press, 2008. 1008 p.

ТИПИ АДАПТУВАННЯ АНГЛОМОВНИХ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ ДЛЯ ЧИТАННЯ У 10 КЛАСІ

Катерина ПЕТРУШОВА

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. О. Українська

Стаття присвячена адаптуванню англомовних автентичних матеріалів для читання у 10 класі. У роботі розглядаються важливість використання автентичних матеріалів для формування комунікативної компетентності у школярів, складності з якими може зіткнутися викладач під час адаптування, а також описуються типи адаптування.

Ключові слова: автентичний текст, адаптування, читання.

The article is devoted to adaptation of authentic reading materials for learners

of the 10th form. The work considers importance of using authentic materials for developing communicative competence of schoolchildren, the difficulties that teacher may face during adaptation, as well as types of adaptation are defined.

Keywords: adaptation, authentic text, reading.

Як відомо, комунікативне викладання англійської мови (АМ) передбачає використання автентичних матеріалів, оскільки вони дозволяють учням навчитися мові реального спілкування [3]. Однак, з огляду на різний рівень підготовки учнів, такі матеріали можуть бути занадто складними та уповільнювати їхнє опрацювання. У такому разі автентичні тексти підлягають адаптуванню. Під *адаптуванням* розуміємо спосіб обробки англійськомовного автентичного тексту з навчальною метою його застосування. Зрозуміло, що вид та рівень адаптації залежить від віку та рівня володіння учнем АМ.

Отже, **метою статті** є виділити типи адаптування англійськомовних автентичних текстів для читання у 10 класі.

Відповідно до вимог навчальної програми до читання у 10 класі, учні мають навчитися читати тексти, побудовані на знайомому їм мовному матеріалі, знаходити необхідну інформацію у різнопланових текстах для виконання певного завдання [4].

Для успішного оволодіння читанням виділяють низку вимог підбору текстів. Отже, тексти повинні відповідати віковим особливостям учнів, їхнім інтересам, а також їх мовному і життєвому досвіду. Тексти мають відрізнятися цікавістю сюжету, бути зрозумілими, містити проблему. За програмою учні 10 класу мають оволодіти такими темами: Я, моя родина; Мої друзі; Спорт і дозвілля; Харчування; Природа і погода; Живопис, мистецтво; Наука і технологічний прогрес; Довкілля; Подорож; Шкільне життя; Професії; Україна в світі [4]. Тематика та проблематика формують важливі мовні та мовленнєві уміння й навички. За програмою учні 10го класу опрацьовують короткі прості тексти на знайомі теми пов'язані з побутом і навчанням; прості особисті або електронні листи, факси (запити замовлення, підтвердження); опис товарів у брошурах та на веб-сайтах; короткі газетні статті, що описують події; короткі, прості історії та комікси [4].

Т.В. Журавель та Н.І. Хайдарі слідом за Я.Й. Рецкер виділяють декілька рівнів адаптації текстів [2]. Одним рівнем є адаптація семантичних елементів. Адже, зазвичай носії мови використовують слова з різними відтінками їх значення, що можуть спричинити непорозуміння у учнів. Так, наприклад, якщо учень знає слово з його первинним значенням, то він може не зрозуміти слово з його вторинним значенням, тому важливо перевірити усі значення слова та замінити на більш вживані. Перевірити всі можливі значення слова можна за допомогою онлайн словників, наприклад, Cambridge dictionary, де представлені всі можливі синоніми та використання у контексті речення.

Саме складні слова та фрази в першу чергу привертають нашу увагу під час читання автентичних текстів. Вони можуть поділятися на: рідковживані, латинського походження; усталені вирази та фрази; ідіоми, пов'язані з культурою

країни тексту оригіналу, часто окремі слова ідіоми не розкривають її справжнє значення, в такому випадку краще її замінити на еквівалент, або пояснити іншими словами, щоб учень міг правильно зрозуміти або здогадатися за контекстом; дієслова також можуть визвати складності розуміння, особливо використання пасивного стану; двозначність дієслів: використання вторинної конотації, або коли дієслово має різні значення відповідно до наголосу. Тому, якщо постає проблема незнайомої лексики, використання синонімів, перефразувань, прикладів і наочних матеріалів допоможе вирішити цю проблему.

Синтаксичні елементи включають пунктуацію, модифікації та еліптичні форми, що може спростити читання [3]. Наприклад, використання розділових знаків: щоб показати тісний зв'язок між реченнями, можливо використати двокрапку. Також можна використовувати різні форми виділення, а саме частини речення, слова, що особливо поширене в розмовній мові; структурна складність речення, використання пасиву, модифікацій та інших форм.

Використання елементів дискурсу може ускладнити розуміння абзацу, особливо якщо такий елемент стоїть далеко від частини з якою пов'язаний. Іноді виникає необхідність вилучення або додавання частини тексту оригіналу, через те, що деякі матеріали можуть бути занадто детальними, зайвими або складними для розуміння. Таким чином, можна вилучити зайві слова, частини речення, які не впливають на його значення та складні конструкції. Поряд з тим, можна додавати більше деталей, пояснення, а також лексику за певною темою. Як правило, це залежить від програми, класу, рівня та інтересів учнів.

Незалежно від джерела матеріалу або мети його застосування в класі, успішна адаптація вимагає від викладачів ретельної уваги до семантичних, лексичних, синтаксичних і дискурсивних елементів оригінального тексту.

Для адаптування автентичних матеріалів слід враховувати такі основні типи адаптації: видалення, спрощення, модифікація, додавання.

Спрощення АМ автентичного тексту відбувається, коли його довжина не відповідає програмі або рівню учня, коли більша частина тексту або окремі уривки не актуальні або не цікаві, а також, коли лексичні і граматичні конструкції не відповідають рівню учня, його віку або досвіду, якщо частина матеріалу не відповідає меті навчання [2]. В таких випадках, можна використовувати більш короткі речення, простішу лексику. Однак, одним із недоліків спрощення є спотворення мови, що в той же час може зробити текст не автентичним і призвести до непорозуміння. Спрощена лексика не завжди семантично легша, адже прості короткі слова можуть бути багатозначними, що не робить текст більш зрозумілим [5].

Видалення неоднозначних елементів – більш складний процес адаптації ніж спрощення, оскільки видалення якоїсь частини речення або цілого уривку часто означає зміни смислу тексту. До видалення також можна віднести цензуру. Вона направлена на видалення неприємних, образливих, а також політично чи релігійно неправильні частини матеріалів [1].

До наступного виду адаптації можна віднести додавання. Його можна використовувати разом із спрощенням. Коли учень не може самостійно

здогадатися або зрозуміти речення, фразу, слово за контекстом, потрібно використати додатковий уривок або речення для конкретизації значення терміну [2].

Відповідно до вищесказаного, можна дійти висновку, що автентичні матеріали у навчанні необхідні для ефективного формування комунікативної компетентності учнів і, водночас, є складними для опрацювання. Однак, дотримуючись рекомендацій до їх адаптування, вчитель може допомогти зрозуміти та вивчити зміст курсу. Адаптування автентичного тексту відбувається на лексичному, морфологічному, синтаксичному та синтаксичному рівні.

Література

1. Демецька В.В. Адаптація як поняття перекладознавства й культурології. *Вісник СумДУ*. Серія «Філологія». 2007. №1. Том 2. С. 96-102.
2. Журавель Т.В., Хайдарі Н.І. Поняття перекладацьких трансформацій та проблема їх класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2015. №19. Том 2. С. 148-150.
3. Коломійчук І.М. Автентичні матеріали як ефективний засіб забезпечення соціокультурного спрямування процесу навчання іноземної мови. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2017. №1 (13). С. 102-105.
4. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 10-11 класи. Міністерство Освіти і Науки України. inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf (mon.gov.ua) (дата звернення: 17.09.2022).
5. Moore, P., Lorenzo, F. Adapting authentic materials for CLIL classrooms. *ViewZ (Vienna English Working Papers)*. 2007. #/16/3. P. 28-35. https://www.researchgate.net/publication/290828881_Adapting_authentic_materials_for_CLIL_classrooms (дата звернення: 10.09.2022).

МОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРСОНАЖА

Денис ПОНОМАРЕНКО

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. В. Єгорова

У статті проводиться аналіз мовної характеристики персонажа в художньому творі на прикладі мови Джокера з коміксів про «Бетмен». Мова персонажа розглядається на усіх рівнях висування – фонографічному, лексичному і синтаксичному. На основі наведеного дослідження встановлюється, що одиниці всіх мовних рівнів комплексно взаємодіють, відображаючи особистісні та поведінкові особливості персонажа, його соціальний та культурний розвиток.

Ключові слова: мовна характеристика, художній твір, лексичні засоби, стилістичні прийоми, персонаж.